

นิพนธ์ต้นฉบับ

Original Articles

ความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้พฤติกรรมการส่งเสริมพัฒนาการเด็กแรกเกิดถึงห้าปี
กับพฤติกรรมการเลี้ยงดูเพื่อส่งเสริมพัฒนาการเด็กแรกเกิดถึงห้าปีของผู้ปกครอง
The Relationship between Perception of Development Promotion
Behaviors and Parenting Behavior to Promote Child Development
From Newborn to Five Years

สาคร สอนดี, พย.ม.*
กรรณิกา เพ็ชรักษ์, พย.ม.*
นภคพร เทวะเศกสรรค์, พย.ม.*
ชัชฎาพร จันทรสุธ, พย.ม.*
รศิกัญจน์ พลจำรัสพันธ์, พย.บ.*
นริศรา เสามั่น, พย.บ.*
Sakorn Sondee, M.N.S.*
Kannika Phetcharak, M.N.S.*
Napasaporn Tewasekson, M.N.S.*
Chutchadaporn Jantarasuk, M.N.S.*
Rasikan Polchamratpat, B.N.S.*
Narissara Soutmun, B.N.S.*

*วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีสุรินทร์ คณะพยาบาลศาสตร์ สถาบันพระบรมราชชนก จังหวัดสุรินทร์ ประเทศไทย 32000
*Boromrajonani College of Nursing, Surin, Faculty of Nursing, Phra Boromrajchanok Institute, Surin Province, Thailand, 32000
Corresponding author, E-mail address: kannika@bcnsurin.ac.th
Received: 25 Jan 2023. Revised: 07 2023. Accepted: 30 Mar 2023

บทคัดย่อ

- หลักการและเหตุผล** : เด็กในช่วงวัย 5 ปีแรก เป็นช่วงของรากฐานที่สำคัญของชีวิต ที่มีผลต่อสุขภาพในอนาคต เด็กเป็นวัยที่มีการเจริญเติบโตและพัฒนาการที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว การเปลี่ยนแปลงดังกล่าวเกี่ยวข้องกับการเลี้ยงดูของผู้ดูแลเป็นสำคัญ หากเด็กมีพัฒนาการล่าช้าจะส่งผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตของเด็กและครอบครัวในอนาคตได้ ดังนั้นเด็กในวัยนี้ควรได้รับการส่งเสริมพัฒนาการที่เหมาะสม เพื่อช่วยให้เด็กมีพัฒนาการสมวัย และสามารถเจริญเติบโตได้อย่างมีประสิทธิภาพ เป็นประชากรที่มีคุณภาพต่อไป
- วัตถุประสงค์** : เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้พฤติกรรมการส่งเสริมพัฒนาการเด็กแรกเกิดถึงห้าปีกับพฤติกรรมการเลี้ยงดูเพื่อส่งเสริมพัฒนาการเด็กแรกเกิดถึงห้าปีของผู้ปกครอง
- สถานที่ศึกษา** : ชุมชนท่าสว่าง อำเภอเมืองสุรินทร์
- รูปแบบการศึกษา** : การวิจัยเชิงพรรณนาความสัมพันธ์ (Descriptive Correlation study)
- กลุ่มตัวอย่าง** : ผู้ปกครองของเด็กแรกเกิดถึงห้าปีที่อาศัยอยู่ในตำบลท่าสว่าง อำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์ ใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ G* power 3.1.9.4 ได้ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง 269 คน
- วิธีการศึกษา** : เก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม ประกอบด้วย 3 ส่วน คือ ส่วนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ปกครอง ส่วนที่ 2 แบบสอบถามการรับรู้พฤติกรรมการส่งเสริมพัฒนาการเด็กแรกเกิดถึงห้าปี และส่วนที่ 3 แบบสอบถามพฤติกรรมเลี้ยงดูเพื่อส่งเสริมพัฒนาการเด็กแรกเกิดถึงห้าปี ระหว่างเดือน ธันวาคม พ.ศ. 2563 - กุมภาพันธ์

- พ.ศ.2564 วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และใช้สถิติ Pearson's Product Moment Correlation Co-efficient
- ผลการศึกษา** : ผู้ปกครองมีการรับรู้พฤติกรรมการส่งเสริมพัฒนาการเด็กแรกเกิดถึงห้าปีโดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($M = 3.5$, $SD = 0.4$) มีพฤติกรรมการเลี้ยงดูเพื่อส่งเสริมพัฒนาการเด็กแรกเกิดถึงห้าปีโดยรวมอยู่ในระดับสูง ($M = 3.9$, $SD = 0.5$) การรับรู้พฤติกรรมการส่งเสริมพัฒนาการเด็กแรกเกิดมีความสัมพันธ์ทางบวกกับพฤติกรรมการเลี้ยงดูของผู้ปกครองเพื่อส่งเสริมพัฒนาการเด็กแรกเกิดถึงห้าปี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ < 0.001
- สรุป** : ควรส่งเสริมการรับรู้พฤติกรรมการส่งเสริมพัฒนาการเด็กแรกเกิดถึงห้าปีกับพฤติกรรมการเลี้ยงดูเพื่อส่งเสริมพัฒนาการเด็กแรกเกิดถึงห้าปีที่ถูกต้องโดยเฉพาะด้านการรับวัคซีน และด้านการดูแลสุขภาพช่องปากและฟัน
- คำสำคัญ** : การส่งเสริมพัฒนาการเด็ก พฤติกรรมการเลี้ยงดู เด็กแรกเกิดถึงห้าปี

ABSTRACT

- Background** : Children's first five years are the cornerstone stages of life that affecting future health. They are growing up and developing rapidly. The changes involved parenting of caregivers as being important. If a child has delayed development, it will affect the quality of life of the child and family in the future. Therefore, children of this age should be encouraged to develop appropriately to help children develop appropriately and can grow up effectively. Ultimately, they will continue to become quality citizens.
- Objective** : To study the relationship between perception of development promotion behaviors and parenting behavior to promote child development from newborn to five years.
- Setting** : Tha Sawang Community Mueang Surin District.
- Design** : Descriptive Correlation study.
- Subject** : He is a parent of a child from birth to five years living in Tha Sawang Sub-district, Muang District, Surin Province. Computer program G* power 3.1.9.4 was used. The sample size was 269 persons.
- Methods** : The data were collected using a questionnaire consisting of 3 parts: part 1. The parents' personal information questionnaire, part 2 was a questionnaire on perception of child development promoting behavior from birth to five years and part 3 was a questionnaire on parenting behavior to promote child development from birth to five years between December 2020 and February 2021. Data were analyzed as well. statistics, percentage, mean, standard deviation and Pearson's Product Moment Correlation Co-efficient Test Statistic was used.
- Results** : Parents' perception of child development promotion behavior from Newborn to five years by The overall was at a moderate level ($M = 3.5$, $SD = 0.4$). There was a high level of parenting behaviors to promote

development from birth to five years ($M = 3.9$, $SD = 0.5$). The perception of newborn development promotion behavior was significantly positively correlated with parents' parenting behavior for child development promotion from newborn to five years. ($p < 0.001$).

Conclusions : Awareness of developmental promotion behaviors should be promoted from newborn to five years with Parenting behaviors to promote correct child development from birth to five years, especially in vaccination. and oral and dental health care.

Keywords : child development promotion, parenting behavior, Newborn to five years.

หลักการและเหตุผล

สถานการณ์พัฒนาการเด็กปฐมวัยไทยในรอบ 15 ปีที่ผ่านมา พบว่า เด็กปฐมวัยประมาณ ร้อยละ 30 หรือ 1 ใน 3 ของเด็กเล็กในประเทศไทยมีพัฒนาการล่าช้า ซึ่งถือว่ามีความถี่สูงมาก โดยพบว่ามีพัฒนาการทางภาษาล่าช้า ถึงร้อยละ 20 ตามด้วยพัฒนาการทางปฏิสัมพันธ์ทางสังคมและการเข้ากับสังคม อีกร้อยละ 5 ซึ่งพัฒนาการทั้ง 2 ด้านจะมีผลต่อระดับสติปัญญา⁽¹⁾ จากรายงานรายละเอียดตัวชี้วัดเฝ้าระวังการส่งเสริมสุขภาพและอนามัยสิ่งแวดล้อมกรมอนามัย⁽²⁾ พบว่า ในเขตสุขภาพที่ 9 จังหวัดที่มีร้อยละของเด็กแรกเกิดถึงห้าปีมีพัฒนาการสมวัยต่ำที่สุด คือ จังหวัดสุรินทร์ร้อยละ 95.3 อำเภอที่มีร้อยละของเด็กแรกเกิดถึงห้าปีมีพัฒนาการสมวัยต่ำที่สุด 3 อันดับแรก คือ อำเภอเมืองสุรินทร์ร้อยละ 91.4 อำเภอชุมพลบุรีร้อยละ 93.7 และอำเภอจอมพระร้อยละ 94.4 และตำบลที่มีร้อยละของเด็กแรกเกิดถึงห้าปีมีพัฒนาการสมวัยต่ำที่สุด 3 อันดับแรก คือ ตำบลท่าสว่างร้อยละ 69.6 ตำบลเกาะร้อยละ 78.8 และตำบลแกใหญ่ร้อยละ 84.2 กระทรวงสาธารณสุขได้จัดทำแผนยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี ด้านสาธารณสุข เพื่อส่งเสริมให้เด็กแรกเกิดถึงห้าปีเจริญเติบโต พัฒนาการสมวัย พร้อมเรียนรู้ ตามช่วงวัย พัฒนาระบบบริการตามมาตรฐานอนามัยแม่และเด็กคุณภาพของหน่วยบริการทุกระดับ และส่งเสริมให้ประชาชนมีความตระหนักรู้เรื่องการเลี้ยงดูเด็กอย่างมีคุณภาพ⁽³⁾

เด็กในช่วงวัย 5 ปีแรกเป็นยุคทองของพัฒนาการเรียนรู้ เป็นช่วงที่โครงสร้างสมองมีการพัฒนาสูงสุดทั้งการสร้างเซลล์สมองและการเชื่อมโยงระหว่าง

เซลล์สมองเกิดเป็นโครงข่ายเส้นใยประสาทนับล้านโครงข่ายเป็นผลให้เพิ่มประสิทธิภาพการสื่อสารระหว่างเซลล์สมอง ทำให้เด็กมีความสามารถในการเรียนรู้จดจำ มีการเจริญเติบโตอย่างรวดเร็ว และมีการเปลี่ยนแปลงพัฒนาการในทุกๆ ด้าน⁽⁴⁾ การมีพัฒนาการล่าช้าจะส่งผลกระทบต่อการเรียนรู้เติบโตตามวัย เด็กในวัยนี้หากได้รับการส่งเสริมพัฒนาการที่เหมาะสมจะช่วยให้เด็กมีพัฒนาการสมวัยและสามารถเจริญเติบโตไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ⁽⁵⁾ การรับรู้เป็นกระบวนการที่สำคัญและเป็นพื้นฐานของการเรียนรู้ต่างๆ โดยการรับรู้ที่ดีที่ถูกต้องส่งผลให้ได้รับความรู้ที่ถูกต้อง⁽⁶⁾ และเกิดเป็นพฤติกรรมเพื่อตอบสนองต่อสิ่งแวดล้อม กระบวนการของการรับรู้เป็นสิ่งแรกที่บุคคลจะตอบสนองต่อสิ่งแวดล้อม ระบบประสาท อวัยวะรับสัมผัส เป็นปัจจัยที่สำคัญของกระบวนการรับรู้ ซึ่งต้องมีความสมบูรณ์จึงจะสามารถรับรู้สิ่งเร้าได้ดี และเกิดเป็นพฤติกรรมที่เหมาะสม⁽⁷⁾

บ้านท่าสว่างเป็นหมู่บ้านที่มีความโดดเด่นทางวัฒนธรรม และได้ทำข้อตกลงความร่วมมือ (Memorandum of Understanding: MOU) ร่วมกับวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี สุรินทร์ โดยบูรณาการการเรียนรู้ร่วมกันกับกิจกรรมบริการวิชาการ เพื่อส่งเสริมให้ประชาชนสามารถดูแลสุขภาพตนเองได้ทุกช่วงวัย ที่ผ่านมาผู้ดูแลเด็กในหมู่บ้านท่าสว่างมีข้อจำกัดด้านเวลาในการเลี้ยงดูบุตร เด็กมีพัฒนาการสมวัยต่ำกว่าเกณฑ์ร้อยละ 10.4 เด็กอยู่ในความดูแลของผู้ปกครองที่ไม่ใช่พ่อแม่เด็กโดยตรง ส่วนใหญ่เป็นยายหรือย่า ซึ่งระดับการศึกษาส่วนใหญ่อยู่ระดับประถมศึกษา ส่งผลการรับรู้ข้อมูล

ที่เกี่ยวข้องกับความรู้ในการดูแลส่งเสริมพัฒนาการเด็ก จากข้อมูลดังกล่าวจึงควรศึกษาการรับรู้ พฤติกรรมการส่งเสริมพัฒนาการเด็ก และความสัมพันธ์ต่อพฤติกรรมการเลี้ยงดูเพื่อส่งเสริมพัฒนาการเด็กแรกเกิดถึงห้าปีของผู้ปกครองที่เลี้ยงดูเด็ก เพื่อช่วยในการค้นพบปัญหาและเป็นแนวทางแก้ไขปัญหามาตรังตรง เป็นประโยชน์ในการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ให้ผู้ดูแลเด็กทำให้สามารถดูแลเด็กได้อย่างมีประสิทธิภาพต่อไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาการรับรู้พฤติกรรมส่งเสริมพัฒนาการเด็กแรกเกิดถึงห้าปีของผู้ปกครอง ชุมชนท่าสว่าง ตำบลท่าสว่าง อำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์
2. เพื่อศึกษาพฤติกรรมการเลี้ยงดูเพื่อส่งเสริมพัฒนาการเด็กแรกเกิดถึงห้าปีของผู้ปกครอง ชุมชนท่าสว่าง ตำบลท่าสว่าง อำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้ พฤติกรรมการส่งเสริมพัฒนาการเด็กแรกเกิดถึงห้าปีกับ พฤติกรรมการเลี้ยงดูเพื่อส่งเสริมพัฒนาการเด็กแรกเกิดถึงห้าปีของผู้ปกครอง

วิธีการศึกษา

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงพรรณนาความสัมพันธ์ (Descriptive correlation study) ทำการศึกษาเกี่ยวกับการรับรู้การส่งเสริมพัฒนาการเด็ก และพฤติกรรมการเลี้ยงดูเพื่อส่งเสริมพัฒนาการเด็กแรกเกิดถึงห้าปี ของผู้ปกครอง ระหว่างเดือนธันวาคม พ.ศ.2563 - กุมภาพันธ์ พ.ศ.2564 ซึ่งเก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม ประกอบด้วย 3 ส่วน คือ ส่วนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ปกครอง ส่วนที่ 2 แบบสอบถามการรับรู้พฤติกรรมส่งเสริมพัฒนาการเด็กแรกเกิดถึงห้าปี และส่วนที่ 3 แบบสอบถามพฤติกรรมการเลี้ยงดูเพื่อส่งเสริมพัฒนาการเด็กแรกเกิดถึงห้าปี โดยแบบสอบถามส่วนที่ 2 และส่วนที่ 3 ทดสอบความเที่ยงของเครื่องมือโดยใช้สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของ Cronbach's Alpha Coefficient ได้ค่าความเที่ยง 0.83 และ 0.92 ตามลำดับ จากนั้นใช้สถิติ Pearson's Product Moment Correlation Co-efficient เพื่อวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้พฤติกรรมส่งเสริมพัฒนาการเด็กแรกเกิดถึงห้าปี

กับพฤติกรรมการเลี้ยงดูเพื่อส่งเสริมพัฒนาการเด็กแรกเกิดถึงห้าปีของผู้ปกครอง

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร คือ ผู้ปกครองของเด็กแรกเกิดถึงห้าปีที่อาศัยอยู่ในตำบลท่าสว่าง อำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์ กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้ปกครองของเด็กแรกเกิดถึงห้าปีที่อาศัยอยู่ในตำบลท่าสว่าง อำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์ ระหว่างเดือนธันวาคม พ.ศ.2563 - กุมภาพันธ์ พ.ศ.2564 โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ G* power 3.1.9.4 ในการกำหนดขนาดตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ได้ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง 269 คน คัดเลือกกลุ่มตัวอย่างโดยวิธี Purposive Sampling ซึ่งมีเกณฑ์ในการคัดกลุ่มตัวอย่างเข้า (Inclusion criteria) คือ 1) ผู้ปกครองมีอายุ 20 ปี ขึ้นไป ที่อาศัยอยู่บ้านเดียวกับเด็กแรกเกิดถึงห้าปี และมีภูมิลำเนาตามทะเบียนบ้าน หรืออยู่อาศัยในชุมชนอย่างน้อย 6 เดือน 2) สามารถสื่อสารภาษาไทยได้ทั้ง การอ่าน การพูดและการเขียน ส่วนเกณฑ์การคัดออก (Exclusion criteria) คือ 1) ผู้ปกครองเด็กที่มีความพิการหรือมีภาวะแทรกซ้อนที่จะส่งผลให้พัฒนาการไม่สมส่วนตามวัย 2) ตอบแบบสอบถามไม่สมบูรณ์ 3) ผู้ปกครองปฏิเสธการทำแบบสอบถาม และในการศึกษาครั้งนี้ได้รับการรับรองจากคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีสุนทร รหัส P-EC 06-05-63 ลงวันที่ 14 ตุลาคม พ.ศ.2563

สรุปผลการศึกษา

1. ข้อมูลส่วนบุคคล

กลุ่มตัวอย่างเป็นเพศหญิง ร้อยละ 81.0 มีอายุเฉลี่ย 45.7 ปี โดยมีอายุระหว่าง 35-59 ปี ร้อยละ 59.1 การศึกษาอยู่ในระดับประถมศึกษา ร้อยละ 42.8 ส่วนใหญ่มีอาชีพเป็นเกษตรกร ร้อยละ 61.0 มีรายได้ $\leq 10,000$ บาท/เดือน ร้อยละ 52.8 และส่วนใหญ่เป็นย่าหรือยายของเด็ก ร้อยละ 49.8 (ตารางที่ 1)

ตารางที่ 1 แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามข้อมูลส่วนบุคคล

ข้อมูลส่วนบุคคล	จำนวน (ร้อยละ)
เพศ	
หญิง	218 (81.0%)
ชาย	51 (19.0%)
อายุ	
20-34 ปี	81 (30.1%)
35-59 ปี	159 (59.1%)
≥ 60 ปี	29 (10.8%)
Mean = 45.7 ปี อายุต่ำสุด 20 ปี สูงสุด 76 ปี	
ระดับการศึกษา	
ประถมศึกษา	115 (42.8%)
มัธยมศึกษาตอนต้น/ปวช.	76 (28.2%)
มัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวส.	55 (20.4%)
ปริญญาตรี	22 (8.2%)
สูงกว่าปริญญาตรี	1 (0.4%)
อาชีพ	
ค้าขาย	56 (20.8%)
รับจ้างทั่วไป(รายวัน)	32 (11.9%)
พนักงานบริษัท	12 (4.4%)
รับราชการ	5 (1.9%)
เกษตรกรรวม	164 (61.0%)
รายได้	
≤ 10,000 บาท	142 (52.8%)
10,001-20,000 บาท	88 (32.7%)
20,001-30,000 บาท	35 (13.0%)
≥ 30,001 บาท	4 (1.5%)
ความสัมพันธ์กับเด็ก	
มารดา	107 (39.8%)
บิดา	8 (3.0%)
ตาหรือปู่	20 (7.4%)
ยายหรือย่า	134 (49.8%)

2. การรับรู้พฤติกรรมการส่งเสริมพัฒนาการเด็กแรกเกิดถึงห้าปีของผู้ปกครอง

การรับรู้พฤติกรรมการส่งเสริมพัฒนาการเด็กแรกเกิดถึงห้าปีของผู้ปกครอง โดยรวมอยู่ระดับปานกลาง ($M=3.5$, $SD=0.4$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า การรับรู้ความสามารถของการปฏิบัติพฤติกรรมใน

การส่งเสริมพัฒนาการเด็กแรกเกิดถึงห้าปี มีการรับรู้สูงสุดอยู่ในระดับสูง ($M=3.8$, $SD=0.6$) การรับรู้อุปสรรคในการส่งเสริมพัฒนาการเด็กแรกเกิดถึงห้าปี ($M=3.5$, $SD=0.4$) และการรับรู้ประโยชน์ในการส่งเสริมพัฒนาการเด็กแรกเกิดถึงห้าปี ($M=3.3$, $SD=0.4$) อยู่ในระดับปานกลาง ตามลำดับ (ตารางที่ 2)

ตารางที่ 2 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการรับรู้พฤติกรรมส่งเสริมพัฒนาการเด็กแรกเกิดถึงห้าปีของผู้ปกครอง จำแนกตามรายด้าน

การรับรู้พฤติกรรมส่งเสริมพัฒนาการเด็กแรกเกิดถึงห้าปีของผู้ปกครอง	M	SD	ระดับการรับรู้
1. การรับรู้ประโยชน์ในการส่งเสริมพัฒนาการเด็กแรกเกิดถึงห้าปี	3.3	0.4	ปานกลาง
2. การรับรู้อุปสรรคในการส่งเสริมพัฒนาการเด็กแรกเกิดถึงห้าปี	3.5	0.4	ปานกลาง
3. การรับรู้ความสามารถของการปฏิบัติพฤติกรรมในการส่งเสริมพัฒนาการเด็กแรกเกิดถึงห้าปี	3.8	0.6	สูง
ภาพรวม	3.5	0.4	ปานกลาง

3. พฤติกรรมการเลี้ยงดูเพื่อส่งเสริมพัฒนาการเด็กแรกเกิดถึงห้าปีของผู้ปกครอง

พฤติกรรมการเลี้ยงดูเพื่อส่งเสริมพัฒนาการเด็กแรกเกิดถึงห้าปีของผู้ปกครอง โดยรวมอยู่ในระดับสูง ($M=3.9$, $SD=0.5$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบพฤติกรรมการเลี้ยงดูเพื่อส่งเสริมพัฒนาการเด็กแรกเกิดถึงห้าปีของผู้ปกครองด้านการสร้างความผูกพันภูมิคุ้มกันทางจิตใจ และด้านอาหารกับการเจริญเติบโตอยู่ในระดับ

เท่ากับ ($M=4.2$, $SD=0.6$) รองลงมาคือ ด้านการเล่น การออกกำลังกายและการพักผ่อน ($M=4.0$, $SD=0.7$) ด้านการระวังอุบัติเหตุและสารพิษ ($M=3.8$, $SD=1.0$) ตามลำดับ และพบว่าด้านการได้รับวัคซีน ($M=3.6$, $SD=0.8$) และด้านการดูแลสุขภาพปากและฟัน ($M=3.1$, $SD=0.7$) มีค่าเฉลี่ยของพฤติกรรมอยู่ในระดับปานกลางตามลำดับ (ตารางที่ 3)

ตารางที่ 3 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของพฤติกรรมการเลี้ยงดูเพื่อส่งเสริมพัฒนาการเด็กแรกเกิดถึงห้าปีของผู้ปกครอง จำแนกตามรายด้าน

พฤติกรรมการเลี้ยงดูเพื่อส่งเสริมพัฒนาการเด็กแรกเกิดถึงห้าปีของผู้ปกครอง	M	SD	ระดับพฤติกรรม
1. ด้านอาหารกับการเจริญเติบโต	4.2	0.6	สูง
2. ด้านการดูแลสุขภาพปากและฟัน	3.1	0.7	ปานกลาง
3. ด้านการได้รับวัคซีน	3.6	0.8	ปานกลาง
4. ด้านการเล่น การออกกำลังกายและการพักผ่อน	4.0	0.7	สูง
5. ด้านการสร้างความผูกพันภูมิคุ้มกันทางจิตใจ	4.2	0.8	สูง
6. ด้านการระวังอุบัติเหตุและสารพิษ	3.8	1.0	สูง
ภาพรวม	3.9	0.5	สูง

4. ความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้พฤติกรรมส่งเสริมพัฒนาการเด็กแรกเกิดถึงห้าปีกับพฤติกรรมการเลี้ยงดูเพื่อส่งเสริมพัฒนาการเด็กแรกเกิดถึงห้าปีของผู้ปกครอง

การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้พฤติกรรมส่งเสริมพัฒนาการเด็กแรกเกิดกับพฤติกรรมการเลี้ยงดูเพื่อส่งเสริมพัฒนาการเด็กแรกเกิด

ถึงห้าปีของผู้ปกครองด้วยสถิติ Pearson's Product Moment Correlation Co-efficient พบว่า การรับรู้พฤติกรรมส่งเสริมพัฒนาการเด็กแรกเกิดถึงห้าปีโดยรวมมีความสัมพันธ์ทางบวกกับพฤติกรรมการเลี้ยงดูเพื่อส่งเสริมพัฒนาการเด็กแรกเกิดถึงห้าปีของผู้ปกครองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ < 0.001 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ 0.594 (ตารางที่ 4)

ตารางที่ 4 แสดงค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้พฤติกรรมการส่งเสริมพัฒนาการเด็กแรกเกิดถึงห้าปี กับพฤติกรรมการเลี้ยงดูเพื่อส่งเสริมพัฒนาการเด็กแรกเกิดถึงห้าปีของผู้ปกครอง

การรับรู้พฤติกรรมการส่งเสริมพัฒนาการเด็กแรกเกิดถึงห้าปี ของผู้ปกครอง	พฤติกรรมการเลี้ยงดูเพื่อส่งเสริมพัฒนาการ เด็กแรกเกิดถึงห้าปีของผู้ปกครอง	
	r	p-value
1. การรับรู้ประโยชน์ในการส่งเสริมพัฒนาการเด็กแรกเกิดถึงห้าปี	0.217	<0.001
2. การรับรู้อุปสรรคในการส่งเสริมพัฒนาการเด็กแรกเกิดถึงห้าปี	0.647	<0.001
3. การรับรู้ความสามารถของการปฏิบัติพฤติกรรมในการส่งเสริม พัฒนาการเด็กแรกเกิดถึงห้าปี	0.491	<0.001
รวม	0.594	<0.001

p < 0.001

อภิปราย

1. การรับรู้พฤติกรรมการส่งเสริมพัฒนาการ เด็กแรกเกิดถึงห้าปีของผู้ปกครอง

จากผลการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างมีการรับรู้พฤติกรรมการส่งเสริมพัฒนาการเด็กแรกเกิดถึงห้าปีของผู้ปกครอง โดยรวมอยู่ระดับปานกลาง (M=3.5, SD=0.4) อธิบายได้ว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 35-59 ปี อายุเฉลี่ย 45.7 ปี มีระดับการศึกษาอยู่ระดับประถมศึกษาและส่วนใหญ่มีอาชีพเกษตรกรจึงมีโอกาสในการเข้าถึงข้อมูล สารประโยชน์ในการส่งเสริมพัฒนาการเด็กน้อยจึงส่งผลให้ขาดการรับรู้ที่ถูกต้อง สัมพันธ์กับผลการศึกษาที่พบว่า การรับรู้ประโยชน์และการรับรู้อุปสรรคในการส่งเสริมพัฒนาการเด็กแรกเกิดถึงห้าปีอยู่ในระดับปานกลางซึ่งผู้ดูแลส่วนใหญ่เป็นผู้ปกครองที่ไม่ใช่มารดาของเด็กจึงมีโอกาสที่ไม่ได้รับทราบข้อมูล ข่าวสารการส่งเสริมพัฒนาการเด็กตั้งแต่ระยะฝากครรภ์ สอดคล้องกับผลการศึกษาของภควดี นนทพันธ์ (2561)⁽⁸⁾ ที่พบว่าผู้ปกครองที่มีการรับรู้ประโยชน์และการรับรู้อุปสรรคการส่งเสริมพัฒนาการเด็กที่อยู่ในระดับมากนั้นจะเป็นมารดาของเด็กโดยตรงซึ่งมีโอกาสในการรับรู้ข้อมูล ได้รับการสอนวิธีการส่งเสริมพัฒนาการเด็กตั้งแต่ระยะตั้งครรภ์ และเมื่อนำเด็กไปรับบริการที่คลินิกสุขภาพเด็กดี จึงทำให้ผู้เลี้ยงดูเด็กเกิดการรับรู้เพิ่มมากขึ้นจากการให้คำแนะนำของบุคลากรสาธารณสุข⁽⁹⁾ นอกจากนี้จากการศึกษาที่พบว่า การรับรู้ความสามารถของการปฏิบัติพฤติกรรมในการส่งเสริมพัฒนาการเด็กแรกเกิดถึง

ห้าปีอยู่ในระดับสูงนั้น อธิบายได้ว่าผู้ดูแลผู้ปกครองของเด็กส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง การมีสัญชาติฐานของความเป็นแม่ในเพศสภาพนั้น จะรับรู้ได้ถึงความสามารถของตนเองในการเลี้ยงดูเพื่อส่งเสริมพัฒนาการเด็กได้ อีกทั้งการมีประสบการณ์ในการเลี้ยงดูบุตรมาก่อน จึงมีส่วนช่วยให้เกิดการรับรู้ความสามารถของตนเองได้ดีว่าจะส่งเสริมพัฒนาการเด็กได้ สอดคล้องกับการศึกษาของอัจฉราพร ปิติพัฒน์, สิริณัฐ โภคพิชญ์กุล, ชลิตา คำศรีเมือง และสมสมร เรืองวรบูรณ์ (2561)⁽¹⁰⁾ ที่พบว่าเมื่อผู้ดูแลมีการรับรู้ว่าตนเองมีความสามารถและมีความเชื่อมั่นในตนเองในการปฏิบัติพฤติกรรมที่ดี จึงส่งผลให้ผู้ดูแลเด็กมีพฤติกรรมการส่งเสริมพัฒนาการได้อย่างเหมาะสม

2. พฤติกรรมการเลี้ยงดูเพื่อส่งเสริมพัฒนาการ เด็กแรกเกิดถึงห้าปีของผู้ปกครอง

พฤติกรรมการเลี้ยงดูเพื่อส่งเสริมพัฒนาการเด็กแรกเกิดถึงห้าปีของผู้ปกครอง โดยรวมอยู่ในระดับสูง อธิบายได้ว่า เมื่อบุคคลมีความพร้อมในการดูแลสุขภาพ จะเกิดการปฏิบัติพฤติกรรมการส่งเสริมสุขภาพที่ถูกต้องเหมาะสม สอดคล้องกับแนวคิดของเพนเดอร์ (2006)⁽⁷⁾ ที่กล่าวว่าบุคคลทุกคนพยายามแสวงหาวิธีการต่างๆ เพื่อสร้างสรรค์ ความเป็นอยู่ เพื่อการมีสุขภาพที่ดี และการที่บุคคลจะลงมือ กระทำ กิจกรรมเพื่อส่งเสริมสุขภาพและปฏิบัติกิจกรรมอย่างต่อเนื่องจนเป็นแบบแผนในการดำเนินชีวิต สอดคล้องกับการศึกษาของสุกัญญา ชารสินธุ์ และวรนุช ไชยวาน (2562)⁽¹¹⁾ ที่พบว่า

พฤติกรรมการเลี้ยงดูของผู้ปกครองที่ส่งเสริมพัฒนาการด้านสติปัญญาของเด็กวัยก่อนเรียนในเรื่องบิตามารดาเลี้ยงดูบุตรด้วยตนเอง แสดงความรักโดยการโอบกอด แสดงสีหน้ายิ้มแย้มเป็นพฤติกรรมส่งเสริมพัฒนาการเด็กมากที่สุด รองลงมาคือการให้เด็กรับประทานอาหารเช้าที่มีประโยชน์ เหมาะสมตามวัย การพาเด็กไปตรวจสุขภาพ และรับวัคซีนตามนัดทุกครั้ง และการฝึกให้เด็กช่วยเหลือตนเอง เช่น รับประทานอาหารเช้า ตื่นนอน แต่งตัว แปรงฟัน สอดคล้องกับการศึกษาของสุพัตรา บุญเจียม⁽¹²⁾ ที่พบว่าพฤติกรรมการเลี้ยงดูเด็กปฐมวัยเรื่อง การดูแลสุขภาพช่องปากและฟันอยู่ในระดับมาก แต่แตกต่างจากผลการศึกษานี้ เนื่องจากผู้ดูแลส่วนใหญ่เป็นวัยทำงานและมีรายได้ครอบครัวน้อย มีโอกาสที่ผู้ปกครองยังให้ความสำคัญในการทำงาน เพื่อสร้างรายได้ให้กับครอบครัว จึงยังขาดความพร้อมในการดูแลเด็ก⁽¹³⁾

3. ความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้พฤติกรรมส่งเสริมพัฒนาการเด็กแรกเกิดถึงห้าปีกับพฤติกรรมการเลี้ยงดูเพื่อส่งเสริมพัฒนาการเด็กแรกเกิดถึงห้าปีของผู้ปกครอง

การรับรู้พฤติกรรมส่งเสริมพัฒนาการเด็กแรกเกิดถึงห้าปีโดยรวมมีความสัมพันธ์ทางบวกกับพฤติกรรมการเลี้ยงดูเพื่อส่งเสริมพัฒนาการเด็กแรกเกิดถึงห้าปีของผู้ปกครองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ < 0.001 สามารถอธิบายได้ดังนี้

เมื่อผู้เลี้ยงดูเด็กได้รับความรู้เกี่ยวกับการส่งเสริมพัฒนาการเด็กที่ถูกต้องจากเจ้าหน้าที่บุคลากรสาธารณสุข ย่อมมีโอกาสเกิดการรับรู้ประโยชน์ของการปฏิบัติพฤติกรรมส่งเสริมพัฒนาการเด็กให้เกิดทักษะพัฒนาการที่สมวัย สอดคล้องกับแนวคิดการส่งเสริมสุขภาพของ Pender, Murdaugh and Parsons (2006)⁽⁷⁾ หากบุคคลรับรู้ประโยชน์ของการปฏิบัติพฤติกรรมว่าการกระทำนั้นเป็นพฤติกรรมส่งเสริมสุขภาพ หากปฏิบัติแล้วจะเกิดผลดีต่อสุขภาพตนเอง บุคคลก็จะปฏิบัติพฤติกรรมนั้น สอดคล้องกับการศึกษาของลาวัลย์ ทาวิทะ, พิมพ์ภรณ์ กลั่นกลิ่น และ มาลี เอื้ออำนวย⁽²⁵⁵⁹⁾⁽¹⁴⁾ ที่พบว่า การรับรู้ประโยชน์มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับพฤติกรรมส่งเสริมพัฒนาการทารกเกิดก่อนกำหนดของผู้ดูแลหลักที่ระดับ 0.01 และยังสอดคล้องกับการศึกษาของภควดี นนทพันธ์⁽⁸⁾ ที่พบว่า การรับรู้ประโยชน์

และการรับรู้อุปสรรคของการส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัยเป็นปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัยของผู้เลี้ยงดู จังหวัดสงขลา อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.01 นอกจากนี้หากผู้ดูแลมีการรับรู้ว่าตนเองมีความสามารถและมีความเชื่อมั่นในตนเอง ในการปฏิบัติพฤติกรรมที่ดี จึงส่งผลให้ผู้ดูแลเด็กมีพฤติกรรมส่งเสริมพัฒนาการเด็กให้สมวัย สอดคล้องกับการศึกษาของอัจฉราพร ปิติพัฒน์, สิริณัฐ โภคพัชญ์ภูศ, ชลิตดา คำศรีเมือง และ สมสมร เรืองวรบูรณ์⁽¹⁰⁾ ที่พบว่า การรับรู้ความสามารถแห่งตนมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมส่งเสริมการเจริญเติบโตและพัฒนาการเด็กของผู้ดูแลเด็กวัยเตาะแตะ

สรุป

ผลการวิจัยสรุปได้ว่า ควรส่งเสริมพฤติกรรมส่งเสริมพัฒนาการเด็กที่ถูกต้องโดยเฉพาะด้านการดูแลสุขภาพช่องปากและช่องฟัน และการรับวัคซีนตามนัด เพื่อให้ผู้ปกครองเกิดพฤติกรรมการเลี้ยงดูเพื่อส่งเสริมพัฒนาการเด็กแรกเกิดถึงห้าปีให้มีเด็กมีพัฒนาการที่เหมาะสมตามวัยต่อไป

ข้อเสนอแนะ

ด้านปฏิบัติการพยาบาล

จากการศึกษานี้พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีการรับรู้ในการส่งเสริมพัฒนาการเด็กแรกเกิดถึงห้าปีอยู่ในระดับปานกลาง แสดงว่ายังมีกลุ่มตัวอย่างบางส่วนยังขาดความรู้ในการส่งเสริมพัฒนาการเด็ก พยาบาลหรือเจ้าหน้าที่โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลจึงควรประเมินความรู้ การรับรู้ของผู้ปกครองที่ดูแลเด็กเพื่อคัดกรองข้อมูลก่อนทำการส่งเสริมพัฒนาการเด็กทุกราย มีโอกาสให้เด็กได้รับการส่งเสริมพัฒนาการที่ถูกต้องสมวัยมากยิ่งขึ้น

ด้านการวิจัย

ควรมีการศึกษาแนวทางหรือโปรแกรมการส่งเสริมการเลี้ยงดูของผู้ปกครองเพื่อส่งเสริมพัฒนาการเด็กแรกเกิดถึงห้าปี

เอกสารอ้างอิง

1. สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ. รายงานประจำปี 2558 : พลวัตสุขภาพไทยสู่การขยายเครือข่ายสร้างเสริมสุขภาพสากล. กรุงเทพฯ : สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) ; 2558.
2. กองแผนงาน กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข. รายละเอียดตัวชี้วัดเฝ้าระวังการส่งเสริมสุขภาพและอนามัยสิ่งแวดล้อมกรมอนามัย. นนทบุรี : กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข ; 2561.
3. สถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล. สุขภาพคนไทย 2561: พุทธศาสนากับการสร้างเสริมสุขภาพ. นครปฐม : สถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล ; 2561.
4. ภรณ์ แก้วลิ. ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการเด็กปฐมวัยในเขตเทศบาลนครอุบลราชธานี. การประชุมวิชาการและนำเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ ราชธานีวิชาการ ครั้งที่ 1 “สร้าง เสริมสหวิทยาการผสมผสานวัฒนธรรมไทย ก้าวอย่างมั่นใจเข้าสู่ AC”. วันที่ 29 กรกฎาคม 2559, มหาวิทยาลัยราชธานี. อุบลราชธานี : มหาวิทยาลัยราชธานี ; 2559 : 1675-85.
5. พิณสุตา สิริรังษศรี. การยกระดับคุณภาพ ครูไทยในศตวรรษที่ 21. กรุงเทพฯ : สำนักงานส่งเสริมสังคมแห่งการเรียนรู้และพัฒนาคุณภาพเยาวชน ; 2557.
6. Rosenstock IM. Historical original at the health belief model. Health Educ Behav 1988;2(4): 328-35. <https://doi.org/10.1177/109019817400200403>
7. Pender NJ, Murdaugh CL, Parsons MA. Health Promotion in Nursing Practice. New Jersey : Pearson Education ; 2006.
8. ภควดี นนทพันธ์. ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัยของผู้เลี้ยงดูเด็ก จังหวัดสงขลา. วารสารวิทยาลัยพยาบาลพระจอมเกล้า จังหวัดเพชรบุรี 2561;1(3): 10-24.
9. สถาบันพัฒนาการเด็กกรชนครินทร์ กรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข. คู่มือการส่งเสริมพัฒนาการเด็กแรกเกิด -5 ปี สำหรับผู้ปกครอง. [อินเทอร์เน็ต]. [สืบค้นเมื่อ 10 ตุลาคม 2563]. ค้นได้จาก:URL: Ebook1.pdf (thaichilddevelopment.com)
10. อัจฉราพร ปิตพัฒน, สิริณัฐ โภคพิชญ์ภูเบศ, ชลิตา คำศรีพล, สมสมร เรืองวรบูรณ์. ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อพฤติกรรมการส่งเสริมการเจริญเติบโตและพัฒนาการของผู้ดูแลเด็กวัยเตาะแตะ. วารสารวิจัยสุขภาพและการพยาบาล 2561;34(3): 1-10.
11. สุกัญญา ฆารสินธุ์, วรณช ไชยวาน. พฤติกรรมการเลี้ยงดูของผู้ปกครองที่ส่งเสริมพัฒนาการด้านสติปัญญาของเด็กวัยก่อนเรียนในเขตชุมชนแห่งหนึ่งอำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี. การประชุมวิชาการและนำเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ ราชธานีวิชาการ ครั้งที่ 4 “การวิจัยเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน”. อุดรธานี : มหาวิทยาลัยราชธานี วิทยาเขตอุดรธานี ; 2019 : 685-695.
12. สุพัตรา บุญเจียม. พฤติกรรมการเลี้ยงดูเด็กปฐมวัยของผู้เลี้ยงดูภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. วารสารศูนย์อนามัยที่ 7 ขอนแก่น 2564;13(2):7-22.
13. Brooks-Gunn J, Duncan GJ. The effects of poverty on children. Future Child 1997;7(2): 55-71. PMID: 9299837
14. ลาวลีย์ ทาวิทะ, พิมพาภรณ์ กลั่นกลิ่น, มาลี เอื้ออำนวย. พฤติกรรมการส่งเสริมพัฒนาการทารกเกิดก่อนกำหนดของผู้ดูแลหลักและปัจจัยที่เกี่ยวข้อง. พยาบาลสาร 2559;43(4)12-22.